

Okul Deneyimi Derslerine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirilmesi

Developing an Attitude Scale towards the Lessons of School Experience

Ahmet KILINÇ

G.Ü, Gazi Eğitim Fakültesi Biyoloji Eğitimi Bölümü, Ankara-TÜRKİYE

Selahattin SALMAN

G.Ü, Gazi Eğitim Fakültesi Biyoloji Eğitimi Bölümü, Ankara-TÜRKİYE

ÖZET

Bu çalışmada, okul deneyimi I ve okul deneyimi II derslerine yönelik tutumları ölçmek amacıyla "Okul Deneyimi Dersleri Tutum Ölçeği (ODDTÖ)"ni geliştirme aşamaları sunulmuştur. Araştırma, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Matematik, Fizik, Kimya ve Biyoloji Öğretmenliği beşinci sınıf öğrencilerinden oluşan toplam 111 birey ile yapılmıştır. Çalışma, madde havuzunun oluşturulması, uzman görüşlerinin alınması, uygulama, faktör analizi ve güvenilirliğin hesaplanması olmak üzere beş aşamada gerçekleştirilmiştir. Madde havuzunun oluşturulmasında, Biyoloji Öğretmenliği'nden 21 öğrenciye 16 adet açık uçlu soru sorulmuş, kendilerinden okul deneyimi derslerine yönelik duygu ve düşüncelerini belirtmeleri istenmiştir. Toplanan kompozisyonlardan tutum konusu ile doğrudan ilgili ya da ilgili olduğu kabul edilen 56 maddelik bir havuz oluşturulmuştur. Bu maddeler uzman görüşlerinin elemesi sonucu 38' e düşürülmüş ve beş dereceli Likert tipi taslak ölçek geliştirilmiştir. Taslak ölçek Matematik, Fizik ve Kimya Öğretmenliği'nden toplam 90 öğrenciye uygulanmış ve elde edilen verilerin faktör analizi sonucunda madde sayısı 20' ye düşürülmüştür. Beş dereceli Likert tipi ODDTÖ' nün güvenilirlik hesapları yapılarak ölçek kullanıma hazır hale getirilmiştir.

Anahtar kelimeler: okul deneyimi, tutum, ölçek

ABSTRACT

At this study, in order to evaluate the attitudes towards the lessons “school experience I” and “school experience II”, the stages of developing “ School Experience Lessons Scale of Attitude (ODDTÖ)” have been presented. The research has been performed with the total 111 individuals consisting of the fifth class students in the department of Mathematics, Physics, Chemistry and Biology trainee student teachers in Faculty of Education at Gazi University. The study has been performed in the five parts which are constituting the pool of material, receiving the opinion of experts, practice, factor analysis and computing the reliability. While constituting the pool of items, the 21 Biology trainee student teachers were asked 16 open ended questions, and they were wanted to point out their feeling and opinion about School Experience Lessons . A pool of 56 items has been performed which are directly concerned with the subject of attitude or accepted to be interested in, from the collected compositions. These items have been eliminated to 38 by the opinion of the experts, the five degreeed Likert type draft scale has been developed. The draft scale obtained has been applied to the total 90 students of Mathematics, Physics and Chemistry Teachers’ Training Department, and at the result of factor analysis of the obtained data, the number of items has been reduced to 20’. Computing the reliability of five degreeed Likert type ODDTÖ, the scale has been ready to be used.

Key words: School experience, attitude, scale

1. Giriş

Bilgi çağının yaşandığı günümüz dünyasında, gelişmiş ülkeler arasında yer alma savaşı tüm dünya ülkeleri arasında olanca hızıyla devam etmektedir. Özellikle son yıllarda gelişmiş ülkeler bu mücadelede önde gelmenin temel şartını, eğitime sağlanan destek ve yatırım ile eğitimde kaliteyi yükseltmek olarak görmektedir. Bu ülkelerin, eğitimde kaliteyi artırmada önemli rol oynayacak olan öğretmenlerin eğitimine verdikleri önem dikkat çekici boyutlardadır. Günümüzde bilgi toplumlarının oluşmasında ve şekillenmesinde öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Ancak öğretmenlerin bu önemli görevlerde aktif rol oynamasında belirli yeterliliklere ihtiyaç olduğu bir gerçektir. Lisans düzeyinde ilgili alan bilgileri bakımından belirli yeterliliklere ulaşan öğretmen adayının bu birikimlerini formasyon dersleriyle yoğurması gerekmektedir. Bu amaçla öğretmen eğitiminde formasyon derslerine ve uygulama çalışmalarına yer verilmektedir (Tekeli, 2004).

Ülkemizde öğretmen adaylarında meydana getirilmek istenen davranış değişiklikleri sadece Fakülte öğretim elemanlarının sorumluluğunda olmaktan çıkmıştır. Bilindiği gibi 1994-1998 yılları arasında yürütülen YÖK-Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında Eğitim Fakülteleri yeniden yapılandırılmış ve 1998-1999 yılından itibaren yeterliğe dayalı eğitim modeli uygulanmaya konulmuştur. Bu reform sonucunda öğretmenlerin okullarda gerçekleştirdiği uygulamalar okul deneyimi I, okul deneyimi II ve öğretmenlik uygulaması olmak üzere üç bölüme ayrılarak uzatılmıştır (Topkaya ve Yalın, 2005). Ayrıca 2006 yılında belirlenen yeni YÖK programında Eğitim Fakülteleri İlköğretim Eğitimi bölümleri için lisans programının ilk sınıfında yer alan okul deneyimi I dersi, bu dönemden kaldırılarak öğretmenlik uygulaması ile beraber son sınıfa aktarılmıştır. Bu eğitim derslerinden okul deneyimi I ve okul deneyimi II ile ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir

Okul Deneyimi I, öğretmen adayının okulu, öğrencileri, programı ve öğretmenleri tanımasını sağlamak için yapılan gözlem ve görüşmelere dayalı bir derstir. Bu derste öğretmen adayının, okulu, öğrencileri ve öğretmenlik mesleğini değişik yönleriyle tanıması amaçlanmaktadır. Burada öğrenciler etkinlikler kitapçığında belirlenen sırayla gözlemlerini belirlenen okullarda haftada dörder ders saati olarak yapmakta ve haftalık raporlarını ilgili öğretim elemanına teslim etmektedirler (YÖK, 1998).

Okul Deneyimi I dersi tamamlandığında öğretmen adayları, a) Okulun öğretimini ve örgütlenmesini sistemli bir yaklaşımla tanımış olma, b) Okul yönetimi, okullarda düzenli olarak yapılan işler ve okulun olanaklarına ilişkin bilgi sahibi olma, c) Dersliklerdeki etkinlikleri gözlem yoluyla tanıyabilme gibi özellikleri kazanmış olmalıdır (YÖK, 1998).

Okul Deneyimi I dersinde yapılan etkinlikler ise aşağıda belirtilmiştir (YÖK, 1998) ;

1. Öğretmenin okuldaki bir günü
2. Öğrencinin okuldaki bir günü
3. Okulda alan ilgili bölüm
4. Derslerin gözlenmesi

5. Öğretim yöntemleri
6. Soru sorma
7. Yönerge ve açıklamalar
8. Dersin yönetimi ve sınıfın kontrolü
9. Öğrenci çalışmalarının değerlendirilmesi
10. Çalışma yapraklarının hazırlanması ve kullanılması
11. Mikro öğretim teknikleri
12. Okul ve sorunları

Okul Deneyimi II ise, öğretmen adayının öğrenme-öğretme süreci içinde uygulama okulunda gözlem ve öğretmenlik uygulaması yapması için planlanmış bir derstir. Bu derste öğrenciler ders gözlemlerine devam ederken diğer taraftan da rehber öğretmenlerinin gözetiminde dersin belirli bölümlerinde (başı, ortası, sonu) ders anlatmaktadırlar (YÖK, 1998).

Okul Deneyimi II dersi tamamlandığında öğretmen adayları, a) Sınıfta yapılabilecek kısa süreli etkinlikleri planlayıp uygulayabilme, b) Öğrenme ve gelişme açısından öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları tanıyabilme, c) Okullarda etkin ve diğer öğretmenlerle uyumlu bir şekilde çalışabilme gibi özellikleri kazanmış olmalıdır (YÖK, 1998).

Okul Deneyimi II dersinde yapılan etkinlikler ise aşağıda verilmiştir (YÖK, 1998) ;

1. İkinci dönemle ilgili plan
2. Ders kitaplarından yararlanma
3. Test hazırlama, puanlama, analiz
4. Öğretimde simülasyonlardan yararlanma
5. Grup çalışmaları
6. Soru sorma alıştırmaları
7. Dersi planlama ve etkinlikleri sıraya koyma
8. Okul deneyimi çalışmalarının değerlendirilmesi
- 9.- 12. Konu alanına özel gerekleri karşılayacak etkinlikler

Bilimsel olarak incelenmesi 19. yy' a dayanan tutum terimi ise, Latince olan kökeninde “harekete hazır” anlamındadır (Arkonaç, 2001). Katz (1967) tutumu, “bireyin sahip olduğu değerler dizisine bağlı olarak bir simgeyi, bir nesneyi, bir kişiyi veya dünyayı iyi ya da kötü, yararlı ya da zararlı yönleriyle algıladığı bir ön düşünce biçimidir” diye tanımlamaktadır. Sherif ve Sherif (1996) ise, “bir tutum, psikolojik bir sürecin herhangi bir değer yargısıyla damgalanmış bir nesne veya duruma ilişkin olarak bireyin olumlu mu yoksa olumsuz bir duygusal tepki vereceğini belirleyen oldukça sürekliliği olan bir hazır olma durumudur” şeklinde tanımlamaktadır (Tolan, İsen ve Batmaz, 1985; Tavşancıl, 2005).

Tutumların fiziksel bir boyutu olmadığı için ölçümleri güçtür. Çünkü tutumlar gizli ya da varsayılan gerçeklerdir. Bireylere herhangi bir obje ya da konu ile ilgili tutumları sorulduğunda çoğunlukla tam bir cevap vermezler, yüzeysel ya da yanlış ifadelerde bulunurlar. Bu nedenle bireylerin tutumlarını öğrenmek için onların düşünceleri, duyguları ve tepki eğilimleri ile ilgili olarak tutum ölçekleri geliştirilir (Thurstone, 1967; Tavşancıl, 2005).

Günümüzde tek boyutlu ölçeklemeden çok boyutlu ölçeklemeye kadar değişik tutum ölçekleri kullanılmaktadır. Bir toplamalı sıralama tekniği olan Likert ölçeği, tutum ölçekleri içerisinde en yaygın olarak kullanılanıdır. Rensis Likert tarafından geliştirilen Likert (1932) tipi tutum ölçeğinde, tutumları ölçülecek bireylerin tepkide bulunacakları çeşitli ifadeler yer almaktadır. Tutum ölçeğini alan birey, benimsediği ifadeleri işaretlemek yerine, verilen her ifadeye ne ölçüde katılıp katılmadığını dereceler içinde göstermektedir (Özgüven, 1994).

1.1. Amaç

Bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının okul deneyimi I ve okul deneyimi II derslerine yönelik tutumlarını ölçen beş dereceli Likert tipi bir ölçek geliştirmektir.

2. Yöntem

Okul Deneyimi Dersleri Tutum Ölçeği (ODDTÖ) de Likert tipi bir ölçektir. Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Matematik, Fizik ve Kimya öğretmenliği bölümünde, okul deneyimi I ve okul deneyimi II derslerini almış olan toplam 90 beşinci sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Aşağıda ODDTÖ' nün geliştirilmesine yönelik aşamalar belirtilmiştir.

2.1. Madde havuzunun oluşturulması

Bu aşamada öncelikle literatür taraması yapılmıştır. Daha önceki farklı çalışmalarda geliştirilen tutum ölçekleri incelenmiştir (Harmandar ve diğ., 2000, Topkaya ve Yalın, 2005, Toprakçı, 2003, Yapıcı ve Yapıcı, 2004, Kiraz, 2001). Daha sonra Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Biyoloji Öğretmenliği bölümünde okuyan ve okul deneyimi derslerini almış olan 21 beşinci sınıf öğrencisine, okul deneyimi I ve II dersleri göz önünde bulundurularak sürecin kapsadığı tüm konu ve taraflarla ilgili 16 adet açık uçlu soru sorulmuş, kendilerinden duygu ve düşüncelerini belirtmeleri istenmiştir. Toplanan kompozisyonlardan tutum konusu ile doğrudan ilgili ya da ilgili olduğu kabul edilen 56 maddelik bir havuz oluşturulmuştur.

2.2. Uzman Görüşlerinin alınması

Geçerlilik, testin bireyin ölçülmek istenen özelliğini ne derece doğru ölçtüğü ile ilgili bir kavramdır. Testi oluşturan maddelerin, ölçülmek istenen davranışı ölçmede nicelik ve nitelik olarak yeterli olup olmadığının göstergesi, kapsam geçerliliğidir. Bu geçerliliğin test edilmesinde kullanılan mantıksal yollardan biri de uzman görüşüne başvurmaktır (Büyüköztürk, 2004). Bu çalışma da da uzman görüşüne başvurularak kapsam geçerliliği sağlanmıştır.

Uzman öğretim üyesinin nezaretinde okul deneyimi derslerine yönelik tutum maddelerinin seçimi yapılmış ve madde sayısı 56' dan 38' e indirilmiştir. Bu 38 maddenin yarısının olumlu diğer yarısının ise olumsuz tutumları ölçmesine özen gösterilmiştir. Daha sonra bu maddeler tutum maddesi olacak şekilde madde yazım

kurallarına göre yeniden düzenlenmiş ve tutum maddeleri rasgele sıralanarak taslak ölçek hazırlanmıştır.

2.3. Uygulama aşaması

Oluşturulan 38 maddelik taslak ölçek, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan Matematik, Fizik ve Kimya Öğretmenliği beşinci sınıf öğrencilerinde uygulanmıştır. Çalışmaya 29 Matematik Öğretmenliği, 33 Fizik Öğretmenliği ve 28 Kimya Öğretmenliği öğrencisi olmak üzere toplam 90 öğrenci katılmıştır.

Geliştirilen 38 maddelik ölçekte 19' u olumlu, diğer 19' u ise olumsuz yargı içeren maddeler kullanılmıştır. Olumlu maddeler “tamamen katılıyorum=5” , “katılıyorum=4”, “fikrim yok=3”, “katılmıyorum=2”, “kesinlikle katılmıyorum=1” şeklinde 5’ ten 1’ e doğru puanlanmış; olumsuz maddeler ise “tamamen katılıyorum=1” den “kesinlikle katılmıyorum=5” e olmak üzere 1’ den 5’ e doğru puanlanmıştır. Dolayısıyla ölçekten alınabilecek en düşük puan 38, en yüksek puan ise 190’ dır. Elde edilen verilerin istatistiksel hesaplamaları SPSS 12 paket programında yapılmıştır.

2.4 .Faktör analizi aşaması

Uzman görüşleri ve uygulama aşamasından sonra taslak ölçekteki 38 tutum maddesinin hangilerinin ölçek için uygun olduğunu belirlemek amacıyla faktör analizi yapılmış ve her bir maddenin ayırt ediciliğine (madde – toplam test korelasyonları) bakılmıştır.

Madde – toplam test korelasyonu test maddelerinden alınan puanlar ile testin toplam puanı arasındaki ilişkiyi açıklar. Madde – toplam test korelasyonunun yorumlanmasında ise, madde – toplam test korelasyonu 0,30 ve daha yüksek olan maddelerin bireyleri ölçülen özellik bakımından iyi derecede ayırt ettiği kabul edilir (Büyüköztürk, 2004).

Yapılan çalışmada da verilere ilişkin madde-test korelasyonları, birinci faktör yükleri ve madde ortalamaları hesaplanmış ve madde test korelasyonunun anlamlı ($p<0,05$) olduğu belirlenmiştir. Temel bileşenler analizinin birinci boyutunda faktör yükleri 0,30 ve üzerinde olan 20 madde ölçeğe alınmış, yük değeri bu değerlerin altında olan 18 madde

ölçekten çıkarılmıştır. Buna göre aşağıdaki tabloda taslak ölçekteki 38 maddenin temel bileşenler analizi 1. faktör yükleri gösterilmiştir.

Tablo 1. *Taslak ölçekteki maddelerin temel bileşenler analizi 1. faktör yükleri*

Madde No	Temel bileşenler analizi 1. faktör yükü	Madde no	Temel bileşenler Analizi 1. faktör yükü
1	0,43	20*	0,14
2	0,35	21	0,46
3	0,58	22	0,68
4	0,44	23*	0,29
5	0,46	24	0,69
6	0,65	25	0,72
7*	0,19	26	0,62
8	0,32	27	0,62
9*	0,12	28*	0,11
10*	0,28	29	0,67
11*	0,22	30	0,53
12*	0,28	31*	0,08
13*	0,25	32*	0,14
14*	0,27	33*	0,12
15*	0,21	34	0,73
16	0,64	35*	-0,02
17	0,52	36	0,51
18*	0,10	37*	-0,05
19	0,65	38*	-0,04

* Ölçeğe alınmayacak olan maddeler

Ölçeğe alınan maddelerin madde-test korelasyonları 0,53 ile 0,78, temel bileşenler analizine göre hazırlanan birinci faktör yükleri 0,32 ile 0,73, puan ortalamaları ise 3,22 ile 4,39 arasında değişmektedir. Oluşturulan son ölçekte 6 olumsuz, 14 olumlu madde

bulunmaktadır (Nihai ölçek için bkz EK2). Buna göre son ölçekte yer alan maddelerin özellikleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2: Nihai ölçekte yer alan maddelerin madde-test korelasyonları, 1. faktör yükleri ve puan ortalamaları

Madde no	Madde-test korelasyonu	Temel bileşenler analizi 1. faktör yükü	Ortalama	Madde no	Madde-test korelasyonu	Temel bileşenler analizi 1. faktör yükü	Ortalama
1.	0,53	0,43	4,16	11.	0,69	0,46	3,26
2.*	0,59	0,35	3,22	12.	0,71	0,68	3,71
3.	0,72	0,58	3,41	13.	0,75	0,69	3,59
4.*	0,58	0,44	3,47	14.	0,65	0,72	3,92
5.	0,62	0,46	4,1	15.	0,59	0,62	3,74
6.*	0,64	0,65	3,7	16.	0,71	0,62	3,50
7.*	0,57	0,32	3,53	17.	0,64	0,67	3,22
8.*	0,69	0,64	3,22	18.	0,46	0,53	4,39
9.	0,69	0,52	3,51	19.	0,63	0,73	4,00
10.*	0,78	0,65	3,22	20.	0,66	0,51	3,26

* Olumsuz maddeler

Son ölçekteki toplam madde sayısı 20'dir. Bu nedenle beş dereceli Likert tipi hazırlanan bu ölçekten alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan ise 100 dür. Dolayısıyla ölçekten alınan toplam puan, madde sayısına bölünecek olursa bir bireyin elde ettiği ortalama madde puanı, o bireyin okul deneyimi derslerine yönelik tutumu hakkında fikir verebilecektir. ODDTÖ' den 3' ün altında alan bir birey olumsuz, üstünde alan bir birey ise olumlu tutuma sahip olacaktır.

2.5.Güvenirliğin hesaplanması

Ölçme aracının önemli teknik özelliklerinden birisi olan güvenilirlik, ölçme aracının ölçtüğü özelliği ya da özellikleri, ne derecede bir kararlılıkla ölçmekte olduğunun göstergesidir (Tekin, 2000; Tavşancıl, 2005). Diğer bir ifadeyle güvenilirlik, bir ölçme

aracının ölçmek istediği özelliğe ilişkin elde ettiği ölçüm puanlarının ne derecede tutarlı olduğu ile ilgilidir. Sosyal bilimlerde veri toplama aracı olarak geliştirilmek istenen ölçeklerde çoğunlukla kullanılan güvenilirlik türü faktör analizidir (Topkaya ve Yalın, 2005).

Likert tipi bir tutum ölçeğinde bir maddeden elde edilen puan dağılımının sürekli bir değişken olduğu varsayılmaktadır. Ayrıca, ölçekte cevap seçenekleri ikiden daha fazla ve seçenekler içinde tek bir doğru cevap bulunmamaktadır. Bunun dışında bu ölçeğin temel varsayımlarından biri, ölçekteki her bir maddenin ölçülen tutumla monokotik bir ilişki içinde olduğudur. Bunun anlamı her bir maddenin aynı tutumu ölçtüğüdür. Bundan dolayı Likert tipi bir tutum ölçeğinde güvenilirlik düzeyini saptamak için iç tutarlılığın bir ölçütü olan Cronbach alpha katsayısının kullanılması uygundur (Tavşancıl, 2005). Bu bağlamda hazırlanan ölçeğin iç tutarlılığını incelemek için son halini alan ölçeğe tekrar faktör analizi uygulanmış ve daha sonra Cronbach alpha katsayısı hesaplanmıştır. Ölçeğin Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı 0,94 bulunmuştur. Bu katsayının 1 e çok yakın bir değer olması ölçeğin güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğunu gösterir.

3. Sonuçlar ve Öneriler

Öğretmen yetiştiren lisans ve lisansüstü programlarda yıllardan beri süregelen önemli sorunlar, öğretmen yetiştirme konusundaki çağdaş gelişmeler ve yönelimlerin ortaya çıkardığı temel ihtiyaçlar, bu programların yeniden geliştirilmesinin gerekli olduğunu göstermektedir. Ancak ilgili sorunların tespit edilmesinde gerekli ölçeklerin geliştirilmesi zorunludur. Bu bağlamda öğretmen yetiştirmede önemli bir yere sahip olan okul deneyimi I ve okul deneyimi II dersleriyle ilgili öğretmen adaylarının duyu, düşünce ve davranışlarını belirlemeye yönelik bir tutum ölçeği geliştirilmiştir. Çalışma, madde havuzunun oluşturulması, uzman görüşlerinin alınması, uygulama, faktör analizi ve güvenilirliğin hesaplanması olmak üzere beş aşamada gerçekleştirilmiştir.

Yapılan çalışma sonucunda 20 maddelik ODDTÖ geliştirilmiştir. Bu ölçek beş dereceli Likert tipi olarak hazırlanmıştır. Ölçek, okul deneyimi dersleriyle ilgili tutum ifadelerine sunduğu seçeneklerle çeşitli katılım derecelerinin dile getirilmesine olanak sağlar. Beş

dereceli cevaplama olanağı sayesinde daha fazla bilgi sağladığı gibi daha net ölçümlerin oluşmasında etkilidir. Ayrıca madde analizi yapıldığı için tek boyutluluğa oldukça yaklaşılmıştır.

Tutum ölçeğinin tüm branşlardaki öğretmen adaylarına uygulanarak gerekli düzenlemelerin yapılması ve her bölümün okul deneyimi derslerine yönelik çalışmalar hakkında fikir sahibi olması önemlidir. Bundan başka tutum ölçeği, birçok fakültenin katılımı sağlanarak daha geniş bir evrende uygulanabilir ve elde edilen veriler MEB ve YÖK'e raporlar halinde sunulabilir. Ayrıca tutumları ölçmenin zorluğu göz önüne alınırsa ölçeğin geliştirilebilir olduğu kabul edilmelidir.

Kaynaklar

- Arkonacı, S. A. (2001). *Sosyal Psikoloji*. 2. baskı .İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Büyüköztürk, Ş. (2004) *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. 4. baskı, Ankara:Pegem Yayınları.
- Harmandar M., Bayrakçı, S., Kınal, R., Büyükkasap, E. ve Kızılkaya, S. (2000). Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde Okul Deneyimi Uygulaması ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*. Sayı:148. Ankara. <<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/148/1.htm>> (2006, Şubat 21).
- Kiraz, E. (2001). Aday Öğretmen - Rehber Öğretmen Etkileşimi: Mesleki Gelişimde Diğer Boyut. *Eğitim Araştırmaları*. 5:85-92.
- Özgüven, İ.E.(1994). *Psikolojik Testler*. Ankara: PDRM Yayınları.
- Tavşancıl, E. (2005). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS İle Veri Analizi*. Ankara: Nobel Basımevi.
- Tekeli, İ. (2004). *Eğitim Üzerine Düşünmek*. Ankara: T.Ü.B.A. Yayınları 2.baskı. T.Ü.B.İ.T.A.K. Matbaası.
- Tekin, H. (2000). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Gözden Geçirilmiş 14. Baskı. Ankara: Yargı Yayınları
- Thurstone, L. L. (1967). Attitudes Can Be Measured, *Readings In Attitude Theory and Measurement*. Ed: Martin Fishbein. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Toprakçı, E. (2003). Okul Deneyimi II Dersinin Teoriği ve Pratiği. *Eğitim Araştırmaları*. Sayı:7 146-151.
- Topkaya, Z. ve Yalın, M. (2005). Uygulama Öğretmenliğine İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirilmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*. Cilt 1 Sayı:1-2 sayfa 14-24

YÖK, (1998). *Fakülte-Okul İşbirliği Kitapçığı*. Ankara: YÖK yayınları.

Yapıcı, Ş. ve Yapıcı, M. (2004). Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi I Dersine İlişkin Görüşleri. *İlköğretim-on line*, 3(2), 54-59, <[http://ilkogretim-on line.org.tr](http://ilkogretim-online.org.tr)> (2006,Şubat 24).

EK:1 Taslak ölçek

1. Okul deneyimi derslerinin gerekli olduğunu düşünüyorum.
2. Fakülte-okul işbirliğinde kopukluklar olduğunu düşünüyorum.
3. Okul deneyimi dersleri sayesinde öğretmenlik mesleğini sevdim.
4. Staj okullarındaki öğrencilerin olumsuz tavırları bu derslere olan ilgimi azalttı.
5. Ders,öğretmen ve öğrenci gözlemlerinin faydalı olduğuna inanıyorum.
6. Staj okullarında dersten kaçmanın yollarını arıyorum.
7. Rapor hazırlamanın gerekli olduğunu düşünüyorum.
8. Staj okullarındaki öğretmenlerin bu derslerin içeriğini ve amacımızı bilmediğini düşünüyorum.
9. Danışman akademisyenlerin görevlerini yerine getirdiklerini düşünüyorum.
10. Okullarda geleneksel yöntemlerle ders anlatan öğretmenleri gözlemlenin faydalı olduğunu düşünmüyorum.
11. Uygulamalar sırasında fakülteadaki derslerimin yoğunluğu, okul deneyimi etkinliklerini gerektiği gibi yapmamı engelledi.
12. Okul deneyimi derslerinin okul ve üniversite tarafından geçiştirildiğine inanıyorum.
13. Okul deneyimi dersleri sayesinde ders planı hazırlayabiliyorum.
14. Rapor hazırlamaktan sıkılıyorum.
15. Okul örgütü ile ilgili olarak birçok bilgiye sahip oldum.
16. Okul deneyimi dersi için belirlenen iki dönemlik süreyi uzun buluyorum.
17. Öğretmenlik tecrübesi kazandığıma inanıyorum.
18. Ülkemizde okul deneyimi dersinin başarılı bir şekilde uygulandığını düşünüyorum.
19. Okul deneyimi derslerindeki gözlemlerden sıkılıyorum.
20. Okul deneyimi derslerinde gereğinden fazla rapor hazırladığımı düşünüyorum.
21. Ölçme-değerlendirme konusunda geliştiğimi düşünüyorum.
22. Okul deneyimi derslerinde iyi örneklerle karşılaştım.
23. Okullardaki öğretmenlerin öğretmen adaylarından rahatsız olduğunu düşünüyorum.
24. Okul deneyimi dersleriyle lisans süresince fark etmediğim bazı becerilerimin geliştiğini düşünüyorum.
25. Okul deneyimi sayesinde öğretmenlik mesleğinden soğudum.
26. Okul deneyimi sayesinde sınıf karşısında heyecanımı yendiğime inanıyorum.
27. Okul öğretmenlerinin destekleyici ve cesaretlendirici olduğunu düşünüyorum.
28. Okul öğretmenleri devam konusunda esnek davranıyor.
29. Öğrendiklerimi günlük hayata aktarmanın mutluluğunu yaşıyorum.
30. Öğretmen olmada alan bilgisinin tek başına yeterli olmayacağını öğrendim.
31. Dershanelerde çalışan öğretmen adaylarının bu dersi önemsemediğini düşünüyorum.
32. Danışman akademisyenlerin raporlara gerekli önemi vermediklerini düşünüyorum.
33. Okul deneyiminin program süresi okulu ve öğrencileri tanımak için yeterlidir.
34. Okul deneyimi dersinin gereksiz olduğunu düşünüyorum.
35. Ders planı hazırlamayı hala beceremiyorum.
36. Okul, idare ve öğretmenin etkinliklerle ilgili yapıcı öneri ve eleştirilerinden yararlandım.
37. Okul deneyimi derslerinin hedef ve davranışlarını tam olarak anladığıma inanıyorum.
38. Aday öğretmen sayısının fazla olması staj okullarındaki uygulamaların verimini azaltıyor.

EK: 2 Nihai ölçek

1. Okul deneyimi derslerinin gerekli olduğunu düşünüyorum.
2. Fakülte-okul işbirliğinde kopukluklar olduğunu düşünüyorum.
3. Okul deneyimi dersleri sayesinde öğretmenlik mesleğini sevdim.
4. Staj okullarındaki öğrencilerin olumsuz tavırları bu derslere olan ilgimi azalttı.
5. Ders, öğretmen ve öğrenci gözlemlerinin faydalı olduğuna inanıyorum.
6. Staj okullarında dersten kaçmanın yollarını arıyorum.
8. Staj okullarındaki öğretmenlerin bu derslerin içeriğini ve amacımızı bilmediğini düşünüyorum.
16. Okul deneyimi dersi için belirlenen iki dönemlik süreyi uzun buluyorum.
17. Öğretmenlik tecrübesi kazandığıma inanıyorum.
19. Okul deneyimi derslerindeki gözlemlerden sıkılıyorum.
21. Ölçme-değerlendirme konusunda geliştiğimi düşünüyorum.
22. Okul deneyimi derslerinde iyi örneklerle karşılaştım.
24. Okul deneyimi dersleriyle lisans süresince fark etmediğim bazı becerilerimin geliştiğini düşünüyorum.
25. Okul deneyimi sayesinde öğretmenlik mesleğinden soğudum.
26. Okul deneyimi sayesinde sınıf karşısında heyecanımı yendiğime inanıyorum.
27. Okul öğretmenlerinin destekleyici ve cesaretlendirici olduğunu düşünüyorum.
29. Öğrendiklerimi günlük hayata aktarmanın mutluluğunu yaşıyorum.
30. Öğretmen olmada alan bilgisinin tek başına yeterli olmayacağını öğrendim.
34. Okul deneyimi dersinin gereksiz olduğunu düşünüyorum.
36. Okul, idare ve öğretmenin etkinliklerle ilgili yapıcı öneri ve eleştirilerinden yararlandım.